Talouden tasapainotusohjelman hyväksyminen vuosille 2027-2031

Kunnanhallitus 26.10.2026 § 384

Valmistelija Ora Kari, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Tausta

Valtuusto päätti viimeisimmästä 8.9.2025 § 158 Kasvun ja talouden hallintaohjelmasta vuosille 2025 - 2034. Kunnan kasvu on ollut voimakasta kaavoituksen, palveluverkon edistämisellä ja väestömuutoksella mitattuna. Talouden hallinnassa on ollut haasteita viimeisen kahden vuoden alijäämäisen tuloksen näkökulmasta. Vuosien 2020-2025 talouden tunnusluvun mittareilla tarkasteltuna talouden puskurit ovat heikentyneet, omavaraisuus laskenut ja suhteellinen velkaantuneisuus sekä lainamäärä kasvaneet.

Toimintaympäristö ja talouden reunaehdot

Kunnan toimintaympäristö ja talouden reunaehdot ovat muuttuneet olennaisesti ensimmäisen kasvun ja talouden hallintaohjelman hyväksymisen jälkeen vuodesta 2019. Muutoksia kunnan toimintaan ovat olleet hyvinvointialueiden käynnistyminen vuonna 2023 sekä työllisyysalueiden käynnistyminen vuonna 2025. Vaikka kunnan kasvu on ollut määrällisesti ja rakenteellisesti vahvaa, kasvuun liittyvä taloudellinen kantokyky ei ole kehittynyt samassa suhteessa. Tämä ilmenee erityisesti tulorahoituksen riittämättömyytenä suhteessa investointitasoon, käyttötalouden rakenteellisina paineina sekä velkaantumisen kasvuna.

Samanaikaisesti kuntatalouteen vaikuttavat aiempaa voimakkaammin myös kansainvälisen toimintaympäristön muutokset. Geopoliittinen epävarmuus, turvallisuustilanteen kiristyminen, maailmantalouden kasvun hidastuminen, kauppapoliittiset jännitteet sekä korko- ja rahoitusmarkkinoiden vaihtelut heijastuvat Suomen talouteen investointien, työllisyyden, inflaation ja julkisen talouden kautta. Vaikka Suomen talouden ennakoidaan palaavan maltillisen kasvun uralle, julkisen talouden alijäämät ja velkaantuminen jatkuvat myös tulevina vuosina, mikä lisää painetta valtiontalouden sopeutustoimiin ja julkisten menojen kasvun hillintään.

Tämä muuttaa myös kuntien toimintaympäristöä: valtiontalouden liikkumavaran kaventuessa kuntien on entistä enemmän huolehdittava palvelutuotannon tuottavuudesta, investointien priorisoinnista sekä talouden rakenteellisesta tasapainosta omilla päätöksillään. Kuntien talouden kestävyys ei siten rakennu yksittäisten säästötoimenpiteiden varaan, vaan kykyyn sopeuttaa palvelurakenne, investointitaso ja toimintamenot pitkän aikavälin tulopohjaa vastaavalle tasolle. Siirtyminen talouden tasapainotusohjelmaan on tarkoituksenmukaista edellä esitetyistä syistä johtuen. Toimintaympäristön tapahtumiin kunta ei pysty vaikuttamaan, mutta omiin päätöksiin, valintoihin ja toimenpiteisiin kyllä.

Talouden tasapainotus

Talouden tasapainottamista pitää rakentaa systemaattisesti tulevaisuuden epävarmuudet huomioiden. Tältä osin tematiikka, johon talouden tasapainottaminen rakentuu, on hyvin pitkälti samaa kuin aikaisemmin kasvun ja talouden hallintaohjelmassa on linjattu. Kasvun ja talouden

hallintaohjelma on tarkoituksenmukaista korvata talouden tasapainotusohjelmalla.

Hyväksyessään vuoden 2026 talousarvion kokouksessaan 10.11.2025 § 188 valtuusto päätti käynnistää valmistelut vaikutusten ennakkoarvioinnin avulla valmisteltavien rakenteellisten sopeutustoimien löytämiseksi käyttötalouden kulujen hillitsemiseksi tulevissa talousarvioissa.

Kunnanhallitus kävi kokouksessaan 15.6.2026 § 268 lähetekeskustelun talouden tasapainotuksen periaatteista ja evästi taloushallintoa ja toimialueita jatkovalmistelun osalta. Kunnanhallitus päätti myös, että talouden tasapainotusohjelma valmistellaan hyväksyttäväksi vuoden 2027 talousarvion mukaisessa aikataulussa. Talouden tasapainotuksen keskeiset teemat ovat: henkilöstörakenteen hallinta, tilat ja palveluverkko, investointiohjaus, tuotantotavat ja prosessit sekä tulopohja ja elinvoima.

Talouden tasapainotuksen rakenne ja painopisteet ovat:

1. henkilöstörakenteen hallittu uudistaminen eläköitymisen kautta,
2. tiloissa ja palveluverkossa,
3. investointiohjauksessa,
4. tuotantotapojen ja prosessien tehostamisessa, sekä
5. tulopohjaa tukevissa elinvoima- ja omaisuusratkaisuissa

Talouden tasapainotus tulee rakentaa valtuustokaudet ylittävinä toimenpiteinä, joiden toteutukseen on sitouduttava kaikilla päätöksenteon ja toiminnan tasoilla. Talouden tasapainotusohjelma on ollut elinvoimajaoston 22.10.2026 kokouksen asialistalla.

Liite Talouden tasapainotusohjelma 2027-2031.

Esittelijä

kansliapäällikkö Oksanen Annaliisa

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan talouden tasapainotusohjelman vuosille 2027–2031. Kunnanhallitus oikeuttaa viranhaltijat tekemään ohjelmaan kokouksessa päätettyjen muutosten edellyttämät tekniset tarkistukset ennen valtuustokäsittelyä.

Käsittely

Jäsen Åvall saapui kokoukseen asian käsittelyn alettua klo 17.46. Henkilökohtainen varajäsen Häyhä jäi puheenjohtajan luvalla kokoukseen tämän asian käsittelyn ajaksi.

Esittelijä muutti päätösehdotustaan siten, että asia jätetään pöydälle. Lisäksi esittelijä ehdotti, että kunnanhallitus päättää ottaa asian ”Talouden tasapainotusohjelman hyväksyminen vuosille 2027-2031” 9.11.2026 pidettävän valtuuston kokouksen esityslistalle.
Kunnanhallitus hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.

Valtuustoryhmien puheenjohtajat ja hyvinvointijohtaja van Dijken poistuivat asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 18.14.

Päätös

Kunnanhallitus päätti jättää asian pöydälle. Lisäksi kunnanhallitus päätti ottaa asian "Talouden tasapainotusohjelman hyväksyminen vuosille 2027-2031" 9.11.2026 pidettävän valtuuston kokouksen esityslistalle. Kunnanhallitus täydentää esityslistaa ja antaa asiassa lopullisen ehdotuksensa ennen valtuuston kokousta.

Kunnanhallitus 2.11.2026 § 407
1507/02.02.02/2026

Valmistelija

Ora Kari, etunimi.sukunimi@tuusula.fo

Esittelijä

kansliapäällikkö Oksanen Annaliisa

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan talouden tasapainotusohjelman vuosille 2027–2031. Kunnanhallitus oikeuttaa viranhaltijat tekemään ohjelmaan kokouksessa päätettyjen muutosten edellyttämät tekniset tarkistukset ennen valtuustokäsittelyä.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti pohjaehdotustaan siten, että pohjaehdotukseen lisättiin kohta: tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa. Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Päätös

Kunnanhallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
Lisäksi kunnanhallitus päätti tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

Valtuusto 9.11.2026
1507/02.02.02/2026

Päätösehdotus

Valtuusto hyväksyy liitteenä olevan talouden tasapainotusohjelman vuosille 2027–2031.

Päätös